

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВОВІДНОСИН У МЕДИЧНІЙ СФЕРІ

PRINCIPLES OF FORMATION AND IMPLEMENTATION OF INFORMATION LEGAL RELATIONS IN THE MEDICAL SPHERE

Мельник О.О., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри адміністративного права, інтелектуальної власності
та цивільно-правових дисциплін
Київський університет інтелектуальної власності та права

Шишка Р.Б., д.ю.н., професор,
професор кафедри адміністративного права, інтелектуальної власності
та цивільно-правових дисциплін
Київський університет інтелектуальної власності та права

Лазарєв А.А., к.ю.н.,
доцент кафедри адміністративного права, інтелектуальної власності
та цивільно-правових дисциплін
Київський університет інтелектуальної власності та права, заслужений юрист України

Глобенко І.О., доктор філософії в галузі знань «Право»,
доцент кафедри адміністративного права, інтелектуальної власності
та цивільно-правових дисциплін
Київський університет інтелектуальної власності та права

У статті здійснено комплексний теоретико-правовий аналіз принципів формування та реалізації інформаційних правовідносин у медичній сфері як складової сучасного правового простору України. Розкрито зміст поняття «принцип» у загальнотеоретичному, міжгалузевому та прикладному вимірах. Визначено, що принципи виступають універсальними положеннями, які поєднують нормативний, етичний і логічний аспекти, забезпечуючи цілісність правової системи та узгодженість її функціонування. З'ясовано, що у сфері публічного адміністрування принципи гарантують законність, справедливість, пропорційність і захист прав людини, тоді як у приватноправовій рівність, добросовісність, свободу договору та неприпустимість зловживання правом. Особливу увагу приділено інформаційному праву, де принципи виступають методологічною основою регулювання інформаційних процесів, визначаючи баланс між свободою інформації, правом на приватність і безпекою даних. Наголошено на міжгалузевому характері цих засад, що охоплюють адміністративне, конституційне, цивільне та медичне право, забезпечуючи їх взаємозв'язок і гармонізацію. У межах медичної сфери принципи інформаційних правовідносин тлумачаться як норми, що спрямовані на гарантування права пацієнта на достовірну, повну й захищену інформацію про стан здоров'я, діяльність медичних установ та механізми збереження конфіденційності. Розкрито взаємозалежність між принципами охорони здоров'я, адміністративної процедури та інформаційної діяльності, які спільно формують нормативну модель етичного, прозорого й технологічно забезпеченого обігу медичної інформації. Підкреслено, що реалізація цих принципів сприяє посиленню довіри до системи охорони здоров'я, підвищенню ефективності державного управління, а також забезпеченню соціальної справедливості та правової визначеності. Вказано, що принципи інформаційних правовідносин у медичній сфері виступають інструментом гуманізації правового простору та відображають загальну тенденцію розвитку правової держави, заснованої на верховенстві права, прозорості, інклюзивності та соціальній відповідальності.

Ключові слова: адміністративне право, верховенство права, доступність, добросовісність, інформаційна безпека, інформаційні правовідносини, медична інформація, медичне право, правова визначеність, принципи права, пропорційність, публічне адміністрування, свобода інформації.

The article presents a comprehensive theoretical and legal analysis of the principles of formation and implementation of informational legal relations in the medical sphere as an integral component of the modern legal framework of Ukraine. The concept of "principle" is examined in general theoretical, inter-branch, and applied dimensions. It is determined that principles represent universal provisions combining normative, ethical, and logical aspects, thereby ensuring the integrity of the legal system and coherence of its functioning. It is revealed that in the field of public administration, principles guarantee legality, justice, proportionality, and the protection of human rights, while in private law they ensure equality, good faith, freedom of contract, and the inadmissibility of abuse of rights. Special attention is given to information law, where principles serve as the methodological foundation for regulating information processes, establishing a balance between freedom of information, the right to privacy, and data security. The study emphasizes the inter-branch nature of these principles, encompassing administrative, constitutional, civil, and medical law, ensuring their coherence and harmonization. Within the medical sphere, the principles of informational legal relations are interpreted as norms aimed at guaranteeing the patient's right to accurate, complete, and protected information about health status, healthcare institutions, and mechanisms for maintaining confidentiality. The interrelation between the principles of healthcare, administrative procedure, and information activity is highlighted, as they collectively form a normative model of ethical, transparent, and technologically supported circulation of medical information. It is underlined that the implementation of these principles strengthens public trust in the healthcare system, enhances the efficiency of public governance, and ensures social justice and legal certainty. The article concludes that the principles of informational legal relations in the medical sphere serve as a tool for the humanization of the legal environment and reflect the general trend toward the development of a rule-of-law state based on the supremacy of law, transparency, inclusiveness, and social responsibility.

Key words: accessibility, administrative law, good faith, information law, information relations, legal certainty, medical information, medical law, principles of law, proportionality, public administration, rule of law, security of information.

Вступ. Питання формування та реалізації принципів інформаційних правовідносин у медичній сфері посідає ключове місце у сучасній правовій доктрині, оскільки охоплює перетин інформаційного, медичного, адміністра-

тивного та конституційного права. В умовах цифровізації суспільства, розвитку електронного урядування та телемедицини зростає обсяг персональних даних, що циркулюють у системах охорони здоров'я. Це вимагає належного

нормативного врегулювання порядку доступу, зберігання, поширення й захисту медичної інформації. У таких умовах саме принципи виступають фундаментальним орієнтиром для правотворчої та правозастосовної діяльності, визначаючи рамки правомірності поведінки суб'єктів. Вони забезпечують гармонізацію приватних і публічних інтересів, створюючи основу для справедливого, етичного та безпечного обігу інформації в медичній сфері.

На сучасному етапі розвитку правової держави інформаційні правовідносини у галузі охорони здоров'я набувають системного характеру та стають об'єктом посиленої уваги законодавця. Наявність численних електронних ресурсів, медичних баз даних, систем телемедицини та автоматизованого обміну інформацією між медичними закладами породжує нові виклики у сфері забезпечення права на інформацію й захисту конфіденційності пацієнтів. Виникає потреба у вдосконаленні правових механізмів, здатних гарантувати не лише доступність, а й достовірність і захищеність інформації. Принципи права у цьому контексті виконують функцію системоутворюючого чинника, що дозволяє узгоджувати норми різних галузей і забезпечувати їх ефективне застосування.

Проблематика принципів інформаційних правовідносин у медичній сфері полягає у відсутності єдиного підходу до визначення їх правової природи, структури та функціонального призначення. В українській правовій науці триває дискусія щодо співвідношення загально-правових, міжгалузевих і галузевих принципів у системі інформаційного права, а також щодо можливостей їх практичної реалізації у сфері охорони здоров'я. Недостатньо врегульованим залишається питання інтеграції норм медичного, інформаційного та адміністративного права в єдиний механізм правового забезпечення інформаційної безпеки. Також актуальною є проблема відповідальності суб'єктів за порушення принципів достовірності, законності та захисту персональних даних, що потребує удосконалення правозастосовної практики. Усе це вимагає системного осмислення принципів як методологічної основи для формування ефективної моделі правового регулювання інформаційного обігу у медицині.

З теоретичної точки зору, принципи виступають універсальними категоріями, які поєднують етичні, нормативні та логічні складові правової системи. Вони забезпечують її стабільність, гуманістичний характер і здатність до адаптації в умовах технологічного прогресу. У медичній сфері такі принципи мають не лише правове, а й соціально-етичне значення, адже стосуються найчутливішої сфери життя та здоров'я людини. Саме через призму принципів визначається зміст інформаційного обміну між пацієнтом, лікарем і державою, а також межі допустимого втручання у приватне життя.

Актуальність обраної нами теми зумовлена зростаючим значенням інформації у системі медичного обслуговування та необхідністю гарантування її правомірного обігу відповідно до національних і міжнародних стандартів. У сучасних умовах цифрової трансформації охорони здоров'я принципи інформаційних правовідносин стають ключовим елементом правового механізму, що забезпечує не лише правову визначеність, а й довіру до державних інституцій. Вони формують підґрунтя для ефективного управління медичними інформаційними системами, запобігають порушенню прав пацієнтів і сприяють утвердженню гуманістичних цінностей у правозастосуванні. Саме тому аналіз таких принципів є не лише науково значущим, а й практично необхідним для подальшого розвитку правового регулювання медичної діяльності в Україні.

Огляд останніх досліджень. Питання поняття інформації та її видів прямо або опосередковано досліджували у своїх працях такі провідні науковці, як В. Афанасьєв, І. Арістова, К. Белякова, В. Гавловський, С. Герасимчук, В. Гришук, О. Гришук, С. Давиденко, О. Додонова, С. Єсі-

мов, В. Книгавка, Л. Коваленко, М. Ковалів, В. Копилов, О. Кохановська, Ю. Курилюк, М. Кучерявенко, Р. Майданик, А. Марущак, В. Михайлець, О. Мінцер, Д. Перов, І. Сенюта, О. Синєкокий, Н. Федіна, В. Філатов, М. Фігель, В. Цимбалюк, О. Шевчук, О. Ярема та інші. Незважаючи на багатогранність підходів і наукових позицій, спільного бачення щодо чіткого визначення видів інформації в інформаційній сфері досі не вироблено. Така ситуація пояснюється динамічним розвитком суспільства, появою нових форм взаємодії, об'єктів і категорій, а також постійним оновленням технологічного середовища.

Мета статті полягає в тому щоб на основі теорії природного права, теорії права, теорії інформаційного права, медичного права, наукових доктрин та чинного законодавства виявити та узагальнити принципи формування та реалізації інформаційних правовідносин в медичній сфері України.

Виклад основних положень. Поняття принцип у тлумаченні «Словника української мови» визначається як основне вихідне положення будь-якої наукової системи, теорії чи ідеологічного напрямку, що виражає фундаментальну ідею, на якій ґрунтується побудова певного знання, діяльності або поведінки. Воно охоплює базові закономірності, що мають загальний і стійкий характер, визначаючи напрям розвитку, способи організації чи здійснення певних процесів, а також виступає нормою або правилом, яким керується суб'єкт у практичній, науковій чи моральній сфері. Принцип це першооснова, що зумовлює зміст і логіку дій або явищ, забезпечуючи їх системність і внутрішню послідовність [1].

У теорії права принцип права розглядається як універсальне основоположне положення, що забезпечує системність і впорядкованість правового масиву, виконуючи як статичну, так і динамічну функції. Його зміст тлумачиться двоюко як об'єктивна правова ідея, незалежна від суб'єктивного сприйняття, або як внутрішній імператив конкретного суб'єкта. У науці співіснують природноправовий підхід, який визнає пріоритет принципів над нормами, і позитивістський, що розглядає їх як рівнозначні нормативним приписам. Принципи формуються не лише законодавцем, а й судовою практикою, яка розкриває їх у процесі тлумачення права та вирішення казусів. Вони поділяються за рівнем дії на основоположні, загальні, міжгалузеві, галузеві й інституційні, відображаючи морально-ціннісну та регулятивну основу права. У правотворчості принципи виступають орієнтирами для нормотворення, а в правозастосуванні критеріями легітимності та засобом подолання колізій. Їхня формалізація здійснюється через норми, судову практику та доктрину, а також у неявних етичних чи логічних формах [2, С. 66-79].

В адміністративному праві принципи становлять основу, що визначає зміст і спрямованість публічного адміністрування та судового контролю. Вони забезпечують узгодженість дій адміністративних органів із правовими стандартами й запобігають зловживанню владними повноваженнями. Принцип верховенства права гарантує пріоритет права над свавіллям та утверджує захист прав людини як найвищої цінності. Принцип законності вимагає, щоб публічна влада діяла лише в межах наданих законом компетенцій. Водночас принципи справедливості, рівності, пропорційності та юридичної визначеності забезпечують передбачуваність і моральну виваженість адміністративних рішень [3, С. 51-63].

У цивільному праві принципи визначають підвалини приватноправового регулювання, спрямованого на захист інтересів учасників цивільного обороту. Принцип юридичної рівності гарантує однакові правові можливості для всіх сторін незалежно від їх соціального статусу. Принцип диспозитивності дозволяє сторонам самостійно формувати свої права та обов'язки, виходячи з власних інтересів. Свобода договору надає право вільно обирати контрагент-

тів і визначати умови угод. Принципи добросовісності, неприпустимості зловживання правом і відшкодування шкоди забезпечують етичність, баланс інтересів і відновлення порушених прав у цивільному обігу [4, С. 36-42].

У сфері інформаційного права принципи відображають загальні тенденції розвитку цифрового суспільства та слугують правовими орієнтирами для регулювання інформаційних процесів. Вони поєднують загально-правові, міжгалузеві й галузеві засади, які формують основу інформаційних правовідносин. Принцип інформаційної безпеки гарантує захист особи, держави та суспільства від негативних інформаційних впливів. Принцип свободи інформації забезпечує право на доступ до публічних джерел і вільне поширення достовірних даних. Комплекс принципів достовірності, об'єктивності, гармонізації інтересів і запобігання несанкціонованому доступу формує етичний і правовий каркас функціонування інформаційного простору [5, С. 53-61].

Отже, поняття принципу охоплює фундаментальні засади, що визначають побудову, функціонування та розвиток систем знань і правового порядку. У правовій теорії принципи виступають універсальними положеннями, які забезпечують єдність і впорядкованість правової системи, виконуючи як стабілізуючу, так і регулятивну функції. Вони формуються як у процесі нормотворчості, так і через судову практику та правову доктрину, відображаючи морально-ціннісні орієнтири суспільства. В адміністративному праві принципи гарантують законність, справедливість, рівність і запобігання зловживанню владою, забезпечуючи ефективність публічного адміністрування. У цивільному праві вони закріплюють свободу договору, рівність сторін і добросовісність як основу приватноправового регулювання. У сфері інформаційного права принципи спрямовані на захист інформаційних прав, безпеку, достовірність та гармонізацію інтересів особи, суспільства і держави. Отже, принципи становлять інтегративний елемент правової системи, що забезпечує її стабільність, гуманістичний зміст і ціннісну цілісність.

Аналіз наукових позицій В. Михайлець дає змогу усвідомити принципи інформаційних правовідносин як основу становлення нової галузі інформаційного права, тісно пов'язаної з розвитком інформаційного суспільства. Автор підкреслює, що право на інформацію є базовим для кожної особи, а принципи виконують методологічну функцію правового регулювання інформаційного обігу. До основних засад віднесено гарантованість права на інформацію, відкритість, об'єктивність, повноту, достовірність і законність. Особливе місце посідає принцип свободи вираження поглядів, який поєднується з правом на приватність як його природною межею. Значущими також є принципи доступності та прозорості, що забезпечують відкритість діяльності державних органів і технічну готовність до надання інформації. Принцип достовірності трактується як обов'язок забезпечення відповідності інформації фактам, за порушення якого передбачено юридичну відповідальність. Окремо наголошено на юридичному значенні захисту приватного життя, що закріплене у міжнародних договорах [6].

В. Філатов і С. Герасимчук розглядають принципи інформаційних правовідносин як системну сукупність ідей, що визначають виникнення, зміну та припинення прав і обов'язків суб'єктів у сфері інформаційного обігу. Науковці пропонують авторське визначення принципів як ціннісно-правової категорії, що формує межі правомірності поведінки. Вони виокремлюють чотири функції принципів: установчу, ідеологічну, охоронну та аксіологічну, які забезпечують стабільність і гуманістичний зміст інформаційного права. Підкреслено міжгалузевий характер цих засад, які охоплюють елементи адміністративного, конституційного й безпекового права. У центрі уваги перебуває систематизація нормативних актів, що

закріплюють принципи, зокрема Закону України «Про інформацію», Доктрини інформаційної безпеки та Стратегії кібербезпеки. Дослідники пропонують розширити перелік принципів, додавши пріоритет прав особи, баланс інтересів, недопущення цензури та обмеження збору персональних даних. Вони наголошують на потребі чіткого законодавчого закріплення цих положень для формування цілісного механізму правового регулювання інформаційних відносин [7].

У працях В. Грищука, О. Грищука та Н. Федіної визначено коло ключових принципів, що забезпечують ефективність і баланс інформаційних правовідносин. Центральне місце посідає принцип економічності ефективності, який передбачає раціональне використання ресурсів при гарантуванні інформаційної безпеки. Автори наголошують на необхідності поєднання публічно-правових і приватно-правових інструментів для досягнення комплексного захисту інформаційного простору. Особливу роль відіграє принцип пріоритетності прав людини, згідно з яким публічне адміністрування має сприяти реалізації інформаційних прав, а не їх обмеженню. Водночас принцип саморегулювання визначається як інструмент залучення власників інформаційних систем до формування внутрішніх правил обігу даних. Такі положення підсилюють децентралізаційний аспект управління у сфері інформаційної безпеки. У сукупності зазначені принципи забезпечують ефективне функціонування правового режиму інформації, заснованого на співвідношенні свободи, відповідальності та правомірності [8].

Отже, наукові доктрини у сфері інформаційного права засвідчують, що принципи інформаційних правовідносин становлять методологічну основу регулювання інформаційного обігу та формують зміст нової галузі права, пов'язаної з розвитком інформаційного суспільства. Вони забезпечують реалізацію права на інформацію, відкритість, достовірність, повноту й законність поширення даних, а також узгодження інформаційної свободи з правом на приватність. Принципи виконують установчу, охоронну, аксіологічну та ідеологічну функції, що гарантують стабільність і гуманістичний зміст правового регулювання. Їх міжгалузевий характер охоплює елементи адміністративного, конституційного та безпекового права, забезпечуючи цілісність правової системи. До змісту принципів входять засади пріоритету прав особи, балансу інтересів, недопущення цензури, обмеження збору персональних даних і прозорості діяльності публічної влади. Водночас акцент робиться на економічній ефективності, саморегулюванні та поєднанні публічно-правових і приватно-правових механізмів захисту інформаційного простору. У своїй сукупності ці принципи формують нормативний каркас інформаційного права, заснований на поєднанні свободи, безпеки та відповідальності.

Закон України «Про інформацію» визначає принципи інформаційних правовідносин як базові засади функціонування інформаційної сфери, спрямовані на забезпечення прав людини та збалансування інтересів особи, суспільства і держави. До них належать гарантованість права на інформацію, відкритість, доступність, достовірність, повнота, свобода вираження поглядів і переконань, правомірність інформаційної діяльності та захищеність особистого життя. Гарантованість права на інформацію зобов'язує державу створювати умови для його реалізації кожним громадянином. Принцип відкритості забезпечує прозорість діяльності органів публічної влади та рівний доступ усіх суб'єктів до інформаційних ресурсів. Достовірність і повнота інформації є гарантією запобігання дезінформації та викривленню фактів. Принцип правомірності зобов'язує дотримуватися законодавства під час збирання, зберігання й поширення інформації, не порушуючи прав інших осіб. Свобода вираження поглядів виступає невід'ємною складовою демократичного суспільства, що

ґрунтується на конституційних та міжнародно-правових стандартах [9].

Закон України «Про адміністративну процедуру» закріплює систему принципів, що забезпечують прозорість, ефективність та справедливість діяльності публічної адміністрації. До них належать верховенство права, законність, рівність перед законом, обґрунтованість, безсторонність, добросовісність і пропорційність. Верховенство права визначає пріоритет прав людини над усіма іншими інтересами, а принцип законності вимагає діяти лише в межах і у спосіб, визначених законом. Обґрунтованість покладає обов'язок на орган влади всебічно досліджувати обставини справи та приймати зважені рішення. Безсторонність гарантує відсутність упередженості та конфлікту інтересів. Принципи добросовісності й розсудливості формують моральну основу правозастосування, забезпечуючи справедливе ставлення до всіх учасників. Пропорційність, своєю чергою, визначає межі втручання в права особи, дозволяючи досягати законної мети найменш обтяжливими засобами [10].

Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» визначає принципи, що забезпечують реалізацію конституційного права кожної людини на здоров'я, наголошуючи на гуманістичній і соціально орієнтованій природі медичного права. Основоволоженими є пріоритетність охорони здоров'я, повага до прав і свобод людини, гуманізм, соціальна справедливість і рівність доступу до медичних послуг. Розвиток цифрових технологій, телемедицини та телереабілітації свідчить про модернізацію принципів відповідно до вимог сучасного суспільства. Принцип формування єдиного інформаційного простору охорони здоров'я гарантує прозорість і взаємодію між медичними суб'єктами. Децентралізація та самоврядування закладів охорони здоров'я сприяють підвищенню ефективності управління галуззю. Особливу увагу приділено профілактиці захворювань, що свідчить про переважно запобіжний характер державної політики у сфері здоров'я. Безбар'єрність і інклюзія забезпечують рівний доступ до медичних послуг для всіх громадян, включаючи соціально вразливі групи [11].

Отже, принципи, закріплені в чинному законодавстві України, становлять фундаментальні засади правового регулювання різних сфер суспільного життя, спрямовані на забезпечення прав людини, прозорість управління та ефективність державної політики. Вони охоплюють ідеї відкритості, доступності, достовірності, повноти, гуманізму, справедливості та рівності перед законом. Такі принципи гарантують реалізацію основоположних прав і свобод, зокрема права на інформацію, здоров'я, справедливу адміністративну процедуру та захист приватного життя. Їх застосування забезпечує збалансування інтересів особи, суспільства й держави, створюючи умови для формування демократичного та правового порядку. Особливе значення мають вимоги правомірності дій, обґрунтованості рішень, безсторонності, добросовісності та пропорційності як запорука справедливості та довіри до влади. У сфері публічного адміністрування та охорони здоров'я принципи набувають прикладного змісту, визначаючи межі повноважень і стандарти етичної поведінки. У своїй сукупності вони формують єдину правову систему, засновану на верховенстві права, гуманізмі та соціальній відповідальності держави.

Висновки. Отже, поняття принципу у правовій теорії становить універсальну категорію, що виражає фундаментальні засади організації суспільних відносин і визначає логіку правового регулювання. Його сутність полягає у поєднанні нормативного, етичного та логічного змісту, який забезпечує внутрішню узгодженість правової системи. Принципи є не лише вихідними ідеями, а й практичними орієнтирами для діяльності суб'єктів права.

Вони виконують стабілізуючу функцію, підтримуючи єдність правопорядку, і динамічну спрямовану на розвиток та адаптацію законодавства до нових соціальних умов. Формування принципів відбувається як на рівні нормотворчості, так і через судову практику, доктрину та морально-правові традиції суспільства.

У сфері публічного адміністрування принципи відіграють ключову роль у забезпеченні законності, справедливості та прозорості діяльності органів влади. Вони спрямовані на запобігання зловживанню владними повноваженнями, утвердження рівності та захисту прав людини як основоположної цінності. Через них реалізується баланс між владними функціями та відповідальністю адміністрації перед громадянами. Принципи верховенства права, добросовісності, безсторонності та пропорційності гарантують об'єктивність рішень і запобігають порушенням процесуальних прав. Їхня реалізація забезпечує довіру суспільства до інститутів публічної влади й утверджує правову визначеність адміністративних процедур. Крім того, такі засади сприяють гармонізації адміністративної практики з європейськими стандартами належного врядування.

У приватноправовій сфері принципи виступають гарантією справедливості, рівності сторін та добросовісного здійснення суб'єктивних прав. Вони відображають баланс автономії волі учасників цивільних відносин із вимогами правопорядку та суспільного інтересу. Принципи свободи договору, рівності, диспозитивності й неприпустимості зловживання правом визначають етичні межі приватної ініціативи. Вони забезпечують гармонію між саморегулюванням і контролем з боку держави, що необхідно для стабільності цивільного обороту. Реалізація таких засад сприяє утвердженню правової культури взаємної відповідальності та довіри між суб'єктами. Їх дотримання є запорукою ефективності ринкових відносин і соціальної справедливості.

У контексті інформаційних правовідносин принципи мають міжгалузевий характер, поєднуючи норми конституційного, адміністративного та безпекового права. Вони спрямовані на забезпечення права на інформацію, прозорості, достовірності, законності обігу даних і захисту приватного життя. Такі засади виконують методологічну функцію у формуванні нової цифрової правової культури, де знання, технології та етика взаємодіють. Вони визначають допустимі межі інформаційної свободи, встановлюючи баланс між інтересами особи, держави та суспільства. Особливе значення має поєднання принципів правомірності, відкритості, безпеки й саморегулювання як основи правового режиму інформаційного простору. Реалізація цих положень забезпечує довіру до цифрового середовища, а також стабільність правових механізмів обігу даних.

Отже, система принципів у праві є концептуальним ядром, яке об'єднує всі галузі в єдиний нормативний і ціннісний простір. Вони забезпечують зв'язок між нормотворчістю, правозастосуванням і правосвідомістю, сприяючи формуванню узгодженого правопорядку. У сфері публічного адміністрування, цивільних, інформаційних і медичних відносин принципи виконують роль регулятивного компаса, що спрямовує розвиток законодавства та правової політики. Вони формують стандарти поведінки, сприяють гуманізації правових механізмів і зміцненню соціальної довіри. Завдяки їм держава здатна забезпечити верховенство права, ефективне управління й захист людської гідності. Сукупність принципів виступає гарантією єдності правової системи, її стабільності та здатності відповідати на виклики сучасності. Принципи формування й реалізації правовідносин у медичній, інформаційній та адміністративній сферах є проявом загальної закономірності розвитку правової держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Принцип/ Словник української мови: в 11 т. / АН УРСР, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ: Наукова думка, 1970–1980. URL: <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BF>
2. Загальна теорія права: Підручник / За заг. ред. М.І. Козюбри. Київ.: Ваіте, 2015. 392 с.
3. Адміністративне право та адміністративний процес. Повний курс : підручник / В. Галуцько, П. Діхтієвський, А. Берлач та ін. ; за заг. ред. В. Галуцька, В. Фелика. Вид. 5-те. Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. 700 с
4. Цивільне право України: підручник : в 2 т. Т. 1 / кол. авторів; за ред. Г.Б. Яновицької, В.О. Кучера. Львів: «Новий Світ-2000», 2014. 444 с.
5. Інформаційне право: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право» / В.Д. Гапотій. Мелітополь ФОП Однорог Т.В., 2019. 98 с.
6. Михайлець В. Основні принципи інформаційних відносин / наук. кер. Л.С. Гулак // Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та аспірантів «*Юридична наука в умовах воєнного стану: виклики та перспективи*» (26 травня 2023 р.). Полтава: ПУЕТ, 2023. С. 75–77.
7. Філатов В.В., Герасимчук С.С. До питання нормативно-правового закріплення принципів інформаційних правовідносин у законодавстві України. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. 2020. Т. 31(70). Ч. 2. № 2. С. 132–134. УДК 342.951(477). DOI: <https://doi.org/10.32838/2707-0581/2020.2-2/25>
8. Грищук В., Грищук О., Федіна Н., Парасюк В., Батюк О. Адміністративно-правовий механізм інформаційної безпеки в Україні. Журнал правових, етичних та регуляторних питань. 2020. Т. 23, № 5.
9. Про інформацію : Закон України від 02 жовтня 1992 № 2657-XII. *Верховна Рада України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2657-12>
10. Про адміністративну процедуру : Закон України від 17 лютого 2022 № 2073-IX. *Верховна Рада України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2073-20>
11. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19 листопада 1992 № 2801-XII. *Верховна Рада України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2801-12>